

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Jana Vyklického v právní věci žalobkyně: **R. P.**, zastoupená opatrovnící JUDr. Pavlou Plašilovou, advokátkou se sídlem Jakubská 1, Brno, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 23. 3. 2009, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 22. 10. 2012, č. j. 33 Ad 23/2011 - 462,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené opatrovníci JUDr. Pavle Plašilové, advokátce se sídlem Jakubská 1, Brno, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování žalobkyně v řízení o kasační stížnosti ve výši 1.694 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 22. 10. 2012, č. j. 33 Ad 23/2011 - 462 (dále jen „napadený rozsudek“). Tímto rozsudkem Krajský soud v Brně (dále též „krajský soud“) zamítl stěžovatelčinu žalobu proti rozhodnutí žalované ze dne 23. 3. 2009, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaná zamítla žádost stěžovatelky o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek dle ustanovení § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.“), a to konkrétně z toho důvodu, že podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Brno-město (dále jen „OSSZ Brno-město“) ze dne 18. 2. 2009 se stěžovatelka stala plně

invalidní až od 1. 7. 2005, a proto její zdravotní stav v období od 1. 6. 1993 do 30. 6. 2005 nebylo možno považovat za invaliditu v žádném jejím stupni.

Nejvyšší správní soud odmítl tuto kasační stížnost svým usnesením ze dne 4. 4. 2013, č. j. 3 Ads 126/2012 - 69 z důvodu její opožděnosti. Toto usnesení bylo zrušeno k ústavní stížnosti stěžovatelky nálesem ze dne 13. 6. 2013, sp. zn. I. ÚS 1539/13 (dále jen „náleze“), jímž Ústavní soud zavázal Nejvyšší správní soud v dalším řízení věcně projednat kasační stížnost stěžovatelky, neboť tato byla podána včas.

V podané žalobě žalobkyně namítala, že důvodem neuznání invalidity od 1. 6. 1993 do 1. 5. 2005 je ztráta lékařské dokumentace za uvedené období, kterou předala posudkové lékařce OSSZ ve Vyškově. Dovolávala se rozboru krve provedeného v roce 1996, z něhož bylo prokazatelné, že trpí stresovým onemocněním vzniklým ztrátou zaměstnání. Z lékařské dokumentace, kterou předala MUDr. K., by bylo možno zjistit, že dvacet let vykonávala řádně svou práci i s ochrnutou rukou a těžkou poruchou páteře. Od roku 1993 trpěla revmatickým onemocněním, nikoliv onemocněním psychickým. Sice se léčila, ale bludným onemocněním netrpěla. Stav se zhoršil poté, co jí bylo vyhrožováno zavřením do psychiatrické léčebny. Stěžovatelka namítala nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí, vady řízení u napadeného rozhodnutí a vady řízení, které jeho vydání předcházelo, především nedostatečné zjištění zdravotního stavu, protože stěžovatelka požadovala přezkoumání znalcem z oboru posudkového lékařství.

O její žalobě rozhodl krajský soud v meritu nejprve rozsudkem ze dne 19. 7. 2010, č. j. 33 Cad 50/2009 - 116 (dále jen „prvotní rozsudek“), jímž žalobu zamítl s odůvodněním, že podle posudků Posudkové komise MPSV v Brně ze dne 25. 3. 2010 a 21. 6. 2010 byla žalobkyně shledána plně invalidní až ode dne 1. 7. 2005 (půl roku před vydáním znaleckého posudku z oboru psychiatrie ze dne 19. 1. 2006). Pro dřívější vznik plné invalidity nebyly v doplněné zdravotnické dokumentaci i po prostudování znaleckého posudku ze dne 22. 1. 2010 (vypracovaný pro účely řízení o zbavení způsobilosti k právním úkonům) nalezeny žádné objektivní podklady.

Tento prvotní rozsudek krajského soudu byl ke kasační stížnosti stěžovatelky zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2011, č. j. 4 Ads 118/2010 - 182 (dále také „prvotní zrušující rozsudek“). V něm Nejvyšší správní soud nejprve obsáhle shrnul vývoj celé věci. Z jeho tehdejších skutkových zjištění je třeba pro nynější posouzení věci připomenout, že ze spisu Okresního soudu ve Vyškově sp. zn. Nt 363/96, bylo zjištěno, že stěžovatelce bylo usnesením tohoto soudu ze dne 8. 9. 1995, č. j. Nt 375/95 - 9, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 13. 11. 1995, sp. zn. 9 To 722/95, uloženo psychiatrické léčení v ambulantní formě. Usnesením ze dne 22. 6. 1999, č. j. Nt 363/96 - 38, bylo od výkonu ochranného léčení upuštěno. V odůvodnění bylo uvedeno, že s výkonem ochranného léčení nebylo započato, od jeho uložení uplynuly téměř 4 roky, přičemž v této době se jmenovaná nikde neléčila. K její osobě však nebyly zjištěny negativní poznatky. Již tehdy se Nejvyšší správní soud zabýval znaleckým posudkem ze dne 19. 1. 2006 vypracovaným znalcem z oboru psychiatrie MUDr. Petrem Nedomou pro účely řízení o zbavení způsobilosti k právním úkonům, dospěl k závěru, že posuzovaná trpí duševní chorobou, a to trvalou poruchou s bludy (dříve též paranoia či paranoický vývoj), organickým postižením mozku, tzv. organickým psychosyndromem, mírným. Znalec uvedl, že za současného stavu, kdy posuzovaná nebyla žádným způsobem psychiatricky intervenována, nelze bezpečně zjistit, zda jde o onemocnění trvalého

pokračování

nebo přechodného rázu. Jde však o onemocnění dlouhodobé, dosud neléčené. Konstatoval, že vyšetřovaná netrpí takovým duševním onemocněním, které by ji zbavovalo schopnosti nabývat zodpovědně vlastními úkony práv a povinností. Tyto schopnosti nejsou u posuzované ani omezeny. Dalším znaleckým posudkem ze dne 22. 1. 2010 vypracovaným týměž znalcem, tentokrát ovšem pro účely trestního řízení, dospěl k závěru, že posuzovaná dlouhodobě trpí závažným duševním onemocněním a to tzv. trvalou poruchou s bludy. Pro tuto duševní poruchu byly její rozpoznávací a ovládací schopnosti ve vztahu k vytýkanému jednání vymizelé. Z psychiatrického hlediska lze její pobyt na svobodě bez adekvátní terapie hodnotit jako nebezpečný, především pro možnost pokračování ve vytýkaném jednání. Znalec doporučil ochranné léčení psychiatrické ústavní, s vědomím svízelnosti terapie této poruchy. Usnesením Okresní státního zastupitelství ve Vyškově ze dne 3. 3. 2010, č. j. ZT 255/2009 – 98, bylo podle § 172 odst. 1 písm. e) trestního řádu zastaveno trestní řízení proti stěžovateli pro skutky, v nichž byl spatřován trestný čin pomluvy podle § 206 trestního zákona ve znění platném do 31. 12. 2009, neboť obviněná nebyla v době činu pro nepřičetnost trestně odpovědná.

Z těchto skutkových zjištění Nejvyšší správní soud dospěl v prvotním zrušujícím rozsudku k závěru, že „...odůvodnění data vzniku plné invalidity v posudcích posudkové komise je prakticky nepřezkoumatelné, a tím neúplné a nepřesvědčivé, a posudek posudkové komise není způsobilým podkladem pro přezkoumání zákonnosti napadeného rozhodnutí správního orgánu“. Proto zavázal krajský soud v dalším řízení vyžádat doplňující posudek od posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Brně (dále jen „PK MPSV v Brně“), v němž se posudková komise měla zaměřit znovu na posouzení data vzniku plné invalidity stěžovatelky a vysvětlit, proč za situace, kdy určující zdravotní postižení v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu bylo zjištěno již v roce 1995 (viz znalecký posudek ze dne 12. 5. 1995) a nebylo prokázáno, že by se jeho intenzita zmírnila, považuje za datum vzniku invalidity právě datum 1. 7. 2005. Nejvyšší správní soud dále uvedl, že pokud posudková komise setrvá na posudkovém závěru o vzniku invalidity 1. 7. 2005, nechť sdělí všechny skutečnosti, které odůvodňují podle jejího názoru tento kvalifikovaný odhad. Nejvyšší správní soud pouze připomíná, že pokud nelze datum vzniku invalidity určit alespoň s vysokou pravděpodobností, např. vznikala-li invalidita postupně, je třeba tuto skutečnost blíže odůvodnit a uvést den, kdy již byla její existence nepochybná. Dosavadní odůvodnění, že invalidita vznikla půl roku před vydáním znaleckého posudku ze dne 19. 1. 2006 je z tohoto pohledu nepřezkoumatelné, a tudíž neúplné a nepřesvědčivé.

Krajský soud v dalším řízení, vedeném pod sp. zn. 33 Ad 23/2011, nařídil dne 12. 3. 2012 jednání, při němž vyhověl návrhu stěžovatelky na vyhotovení znaleckého posudku znalce z oboru zdravotnictví a posudkového lékařství s tím, aby se vyjádřil k podkladům dosud shromážděným a k datu vzniku invalidity stěžovatelky (zejm. ke znaleckému posudku MUDr. Pála, MUDr. Robeše a PhDr. Svobody, a všem dalším posudkům v této věci). Krajský soud ustanovil usnesením ze dne 13. 3. 2012, č. j. 33 Ad 23/2011 – 214 znalce MUDr. Vítězslava Lorence, bytem Z. 508, P.

Stěžovatelka poté zahlítila krajský soud celou řadou podání, v nichž jednak brojila „odvoláním“ proti označenému usnesení o ustanovení znalce, a dále namítla podjatost samosoudkyně JUDr. Jarmily Ďáskové a požádala o změnu ustanovené opatrovnice, neboť odmítá doplňovat a podepisovat její e-mailová podání. Stěžovatelka opakovaně požádala o ustanovení advokáta JUDr. Jiřího Machourka. Nejvyšší správní soud námitku podjatosti

proti samosoudkyni JUDr. Jarmile Ďáskové zamítl usnesením ze dne 18. 4. 2012, č. j. Nao 28/2012 – 317. Krajský soud zamítl žádost opatrovnice JUDr. Pavly Plašilové o zproštění funkce opatrovnice usnesením ze dne 24. 5. 2012, č. j. 33 Ad 23/2011 – 369. Kasační stížnost stěžovatelky proti tomuto usnesení byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2012, č. j. 7 As 106/2012 - 45.

Podle doplňujícího posudku PK MPSV v Brně ze dne 15. 2. 2012 vyplývá, že k datu vydání napadeného rozhodnutí ze dne 23. 3. 2009 se u posuzované jednalo o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, jehož rozhodující příčinou bylo duševní onemocnění. Míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti PK MPSV hodnotila v souladu s kapitolou V, položky 2c přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., tedy jako schizofrenii, poruchy schizotypální a poruchy s bludy ve stadiu těžké poruchy způsobující pokles pracovní schopnosti v rozpětí 50-80 %. Příznaky psychického onemocnění byly u stěžovatelky vyšetřením poprvé dokumentovány v roce 1995. Onemocnění od té doby probíhalo dlouhodobě, bez léčby a vlivem choroby postupně došlo k úbytku duševních schopností, což bylo prokázáno až vyšetřením ze dne 19. 1. 2006. Od 1. 6. 1993 (od kdy stěžovatelka požaduje přiznání plného invalidního důchodu) až do vyšetření ze dne 19. 1. 2006 v dokumentaci nejsou k dispozici důkazy o psychické poruše závažného stupně, která by dlouhodobě podstatně snižovala schopnost soustavné výdělečné činnosti podle platných posudkových kritérií. Ohledně přesného data stanovení vzniku invalidity PK MPSV v Brně konstatovala, že obvyklé je stanovit toto datum jednoznačným důkazem o přítomnosti těžké poruchy vyplývající z dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a takovým datem je v případě stěžovatelky datum 19. 1. 2006, kdy byla u stěžovatelky porucha závažného stupně objektivně prokázána a její existence byla tudíž nepochybná. Stanovení data vzniku invalidity na základě kvalifikovaného odhadu přibližně půl roku před vyšetřením, které tíži poruchy prokázalo, tedy od 1. 7. 2005, považovala PK MPSV v Brně za posudkově vstřícný krok. Ačkoliv je zřejmé, že porucha v tíži v lednu 2006 nevznikla náhle, je obtížné její vznik stanovit s přesností na den. Proto PK MPSV v Brně vyjádřila názor shodný s předchozími posudky, že s vysokou mírou pravděpodobnosti půl roku před objektivním prokázáním již porucha závažného stupně byla u stěžovatelky přítomna. Také vzhledem ke skutečnosti, že PK MPSV v Brně neměla k dispozici jednoznačné důkazy o tom, že dne 1. 7. 2005 již porucha závažného stupně zásadně omezující schopnost soustavné výdělečné činnosti u stěžovatelky přítomna nebyla, ponechala datum vzniku plné invalidity stanovené předchozími posudky beze změny na den 1. 7. 2005 a netrvala na stanovení data vzniku až skutečným průkazem tíže poruchy dne 19. 1. 2006.

Podle znaleckého posudku vypracovaného znalcem MUDr. Vítězslavem Lorencem dne 24. 5. 2010, Spr. 3349/2009 je u stěžovatelky prokázána duševní choroba v pokročilé fázi (paranoia, bludná projekce) až ke dni 19. 1. 2006 (nálezem MUDr. N.). Je ovšem zřejmé, že u stěžovatelky vznikala invalidita pro duševní poruchu postupně, pomalu chronickou progresí, a proto nelze přesně určit den jejího vzniku a nelze ani s vysokou pravděpodobností stanovit takovéto konkrétní datum s exaktní argumentací. Pro vysokou pravděpodobnost tíže onemocnění odůvodňující dřívější vznik invalidity pro přítomnost duševního onemocnění v odpovídající tíži je stanoveno posudkovými lékaři a psychiatry toto datum zpětně na den 1. 7. 2005. K uvedenému datu znalec uvedl, že jde o datum stanovené kvalifikovaným odhadem posudkových lékařů. Tento kvalifikovaný odhad předpokládá, že přibližně půl roku zpětně bylo možné prokázat nepříznivý zdravotní stav

pokračování

odůvodňující plnou invaliditu. Postup více do minulosti by znamenal větší odchylku od jistoty správného určení závažnosti onemocnění v daném čase, čímž se uvedené datum stane více spekulativní a tím pádem bude den vzniku invalidity napadnutelnější. Pokud stěžovatelka poukazovala na skutečnost, že se v letech 1993 – 2005 psychiatricky léčila, přičemž tato dokumentace měla být ztracena, pak tomu obsah celkově doložené dokumentace nenasvědčuje. Sama stěžovatelka navíc neuváděla, kým a kde byla konkrétně léčena. Tyto záznamy by musely být zpětně dohledatelné na příslušných pracovištích, příp. u zdravotní pojišťovny by musely existovat doklady o fakturaci. Přes nabídku znalce na zjištění těchto okolností stěžovatelka žádné informace nesdělila. Znalec dospěl na základě zdravotnické a posudkové dokumentace k závěru, že stěžovatelka trpí středně těžkou poruchou osobnosti se silnými prvky kverulantními a paranoidními, která omezuje schopnost soustavné výdělečné činnosti podobně jako shledané psychotické postižení. V daném případě platí stejné datum vzniku plné invalidity. Na dotazy soudu znalec odpověděl tak, že datum vzniku plné invalidity bylo 1. 7. 2005, přičemž invalidita nevznikla v roce 1993 a nevznikla ani v roce 1995, kdy lze pouze diagnostikovat duševní onemocnění, ale tíže příznaků neodpovídá přiznání plné invalidity. Stěžovatelka dle psychiatrického závěru trpí paranoiou s trvalými bludy. Z dokumentace však nelze prokázat, že posuzovaná trpí stresovým onemocněním.

V odůvodnění napadeného rozsudku krajský soud shrnul všechna skutková zjištění a průběh řízení v dané věci. Krajský soud přitom vycházel z právního závěru Nejvyššího správního soudu, který rozsudek v této věci ze dne 7. 9. 2010 svým rozsudkem ze dne 10. 2. 2011, č. j. 4 Ads 129/2010 - 163 zrušil a zavázal krajský soud, aby znovu vyžádal doplňující posudek PK MPSV ČR v Brně. K meritu věci uvedl, že nechal v intencích závazného právního názoru Nejvyššího správního soudu vypracovat posudky posudkovou komisí MPSV ČR v Brně, a na základě zrušujícího rozsudku Nejvyššího správního soudu i další posudek PK MPSV ČR v Brně ze dne 15. 2. 2012. Komise zasedala při jednání dne 15. 2. 2012 v řádném složení, přičemž jejím členem byl i odborný psychiatr. Stěžovatelka přítomna nebyla a posudková komise konstatovala, že vycházela z dostupné zdravotnické dokumentace. Krajský soud opřel svůj názor o závěr tohoto posudku, podle něhož je sice zřejmé, že porucha v tíži zjištěné v lednu 2006 nevznikla náhle, vyvíjela se postupně, ale odhadem stanovit zpětně, když porucha v dané tíži byla přítomna, je obtížné s přesností na den. Datum vzniku plné invalidity, která byla stanovena již předchozími posudky beze změny 1. 7. 2005 trvá. K tomuto závěru se také přiklonil znalec MUDr. Vítězslav Lorenc ve svém znaleckém posudku, na jehož podrobnější zdůvodnění uvedené v rozsudku krajský soud odkázal. Krajský soud dospěl k závěru, že bylo přesvědčivě zjištěno, že zdravotní stav žalobkyně k datu vydání napadeného rozhodnutí byl hodnocen správně, což jednoznačně prokázal posudek PK MPSV ČR v Brně ze dne 15. 2. 2012 i znalecký posudek znalce MUDr. Lorence ze dne 24. 4. 2012 (znalec z oboru posudkového lékařství). Jak posudková komise, tak znalec, řádně zdůvodnili, proč hodnotili datum vzniku invalidity u žalobkyně tak, jak hodnotili, a proto považuje soud za prokázáno, že datum vzniku invalidity bylo stanoveno správně dnem 1. 7. 2005. Krajský soud v dalším odkázal na podrobné zdůvodnění v posudcích PK MPSV v Brně a ve znaleckém posudku. Vzhledem k tomu, že posudková komise hodnotila zdravotní stav žalobkyně stejně jako v předchozích řízeních, její hodnocení bylo podloženo znaleckým posudkem, soud uzavřel, že žalovaná postupovala v souladu s platnými právními předpisy vztahujícími se k projednávané věci. Vzhledem k tomu, že nebyly shledány v postupu žalované žádné pochybení, krajský soud zamítl žalobu žalobkyně jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7

zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) na základě přesvědčivých, úplných a celistvých posudků PK MPSV ČR v Brně i znaleckého posudku znalce z oboru posudkového lékařství.

V **kasační stížnosti** proti napadenému rozsudku a jejím doplnění stěžovatelka prostřednictvím své opatrovnice uvedla, že proti němu brojí z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., tedy z důvodu nesprávného zjištění skutkové podstaty, z níž žalovaná v napadeném rozhodnutí vycházela. Nejvyšší správní soud v zájmu přehlednosti argumentace shrnuje pouze ty námitky, které směřují do merita věci. V první řadě stěžovatelka odkázala na zrušující rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2011, č. j. 4 Ads 118/2010, kterým byl krajský soud zavázán k pořízení doplňujícího posudku PK MPSV v Brně, v němž měla komise v případě setrvání na svém stanovisku přesvědčivě uvést všechny rozhodné skutečnosti, které ji k tomu závěru vedou, a to zejména k objasnění rozhodného dne vzniku invalidity prostřednictvím kvalifikovaného odhadu. Podle názoru stěžovatelky nebylo krajským soudem napraveno pochybení žalované, která si neopatřila potřebnou zdravotní dokumentaci od roku 1995 do roku 2005. Stěžovatelka opětovně poukázala na znalecký posudek MUDr. Pála a MUDr. Dobeše pořízený pro účely trestního řízení pro údajné spáchání trestného činu pomluvy. V průběhu dalšího řízení nebylo dostatečně zjištěno, že by se povaha onemocnění stěžovatelky v průběhu let 1995-2005 jakkoliv změnila. Stěžovatelka tvrdí, že chorobou v intenzitě zakládající invaliditu trpěla již od období roku 1995 a právě tato choroba (paranoia kverulans, resp. trvalá porucha s bludy), přičemž po celou dobu se jedná o téže onemocnění, jen jinak nazvané. Stěžovatelka dále nesouhlasí s určením rozhodného dne datem 1. 7. 2005. Takový závěr však nemá žádnou oporu ve spisu. Ze strany krajského soudu i znalce se jedná pouze o odhad, byť kvalifikovaný, nicméně vycházející z nesprávně zjištěného stavu věci, když z podkladů a znaleckých posudků již od roku 1995 vyplývají údaje svědčící o tom, že rozhodný den nastal již v roce 1993, nejpozději v roce 1995. Obtíže se stanovením rozhodného dne souvisejí podle názoru stěžovatelky s tím, že není dostatek zdravotní dokumentace z rozhodného období. Pokud stěžovatelka byla uznána v roce 1995 v trestním řízení za nepřičetnou a byla jí uložena ochranná léčba, je zjevné, že stěžovatelka nebyla schopna odpovědnosti za své jednání a že stát nedokázal zajistit, aby v zájmu stěžovatelky léčba skutečně proběhla. Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhla zrušení a vrácení napadeného rozsudku k dalšímu řízení.

V podání ze dne 28. 7. 2013, kterým stěžovatelka bez pomoci své opatrovnice doplnila kasační stížnost, je kromě námitek vůči různým osobám soudců a advokátů, kteří měli co do činění se stěžovatelčinou věcí, navrhováno zadání revizního znaleckého posudku na „zkorumpovaný posudek“ PhDr. Mojmíra Svobody ze dne 12. 5. 1995, přičemž podle názoru stěžovatelky v tomto ohledu soudy postupují s průtahy. Cílem návrhů stěžovatelky je - jak tvrdí - dosáhnout doplacení invalidního důchodu za celou dobu neplatné výpovědi z pracovního poměru (1995-2005).

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti napadenému rozsudku přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu i řízení, jež jeho vydání předcházelo, v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., neshledal přitom vady, k nimž

pokračování

by musel přihlédnout z úřední povinnosti; vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**.

Nejvyšší správní soud předesílá, že namítaný kasační důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. má ve věcech posuzování invalidity své vyústění v přezkumu postupu žalované v řízení před krajským soudem, zejména přezkoumatelnosti, úplnosti a přesvědčivosti zjištění skutkového stavu věci. Tyto otázky pokrývá ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., které je zároveň kasačním důvodem, jež Nejvyšší správní soud zkoumá z úřední povinnosti ve smyslu ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. Z pohledu tohoto důvodu tedy Nejvyšší správní soud v intencích námitek stěžovatelky přezkoumal napadený rozsudek.

Z rekapitulace průběhu řízení o věci samé, tedy přezkumu napadeného rozhodnutí žalované, je zjevné, že věc byla již několikrát předložena Nejvyššímu správnímu soudu k posouzení procesních otázek, které začasté pramenily z představ stěžovatelky o újmě na jejích právech v důsledku úkonů soudu i její opatrovnice. Samotné meritum věci však spočívá pouze v posouzení správnosti zjištění skutkového stavu, tedy zejména data vzniku invalidity stěžovatelky, o němž již Nejvyšší správní soud rovněž jednou rozhodoval. Nejvyšší správní soud se hodnocením podstatné části provedeného dokazování nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky v řízeních před žalovanou a krajským soudem zabýval podrobně ve svém prvotním zrušujícím rozsudku ze dne 25. 2. 2011, č. j. 4 Ads 118/2010 – 163, na nějž v předmětné věci Nejvyšší správní soud v tomto ohledu podpůrně odkazuje.

Proto je třeba vyjít ze závazného právního názoru vyjádřeného v odůvodnění tohoto rozsudku, kde Nejvyšší správní soud zavázal krajský soud k doplnění dokazování stran zjištění rozhodného dne, k němuž vznikla plná invalidita stěžovatelky. Pokud stěžovatelka namítá, že krajský soud tento závazný pokyn Nejvyššího správního soudu nenaplnil, nelze jí v tom přisvědčit. Krajský soud se plně držel v dalším řízení právního názoru vyjádřeného v citovaném zrušujícím rozsudku, přičemž nechal vyhotovit jak doplňující posudek PK MPSV v Brně, tak i na návrh stěžovatelky ustanovil znalce z oboru posudkového lékařství. Oba posudky splňovaly veškeré formální náležitosti a byly rovněž naprosto úplně a přesvědčivě odůvodněny. Ohledně data vzniku invalidity z obou těchto posudků nade vší rozumnou pochybnost vyplývá, že datum vzniku invalidity není možné v případě stěžovatelky stanovit průkazně v době, kdy již stěžovatelka trpěla některými příznaky duševní poruchy s bludy. Proto posudkové orgány, ale i ustanovený znalec zvolili způsob určitého kvalifikovaného odhadu data, k němuž se vší pravděpodobností již u stěžovatelky panoval dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav způsobující její plnou invaliditu. K tomuto způsobu určení rozhodného data Nejvyšší správní soud již v prvotním zrušujícím rozsudku uvedl, že *„lze sice souhlasit s tím, že pokud se stěžovatelka pro duševní onemocnění dosud neléčila, je datum vzniku plné invalidity možné stanovit na základě kvalifikovaného odhadu, ale takový odhad musí být blíže odůvodněn“*. Při absenci zdravotnické dokumentace prokazující zdravotní stav stěžovatelky v letech 1995-2005 však nelze trvat na stoprocentní míře jistoty určení data vzniku plné invalidity, nýbrž je třeba tento úsudek opřít o pravděpodobnostní úvahu. Přitom je podstatné, že posudkové orgány i znalec MUDr. Vítězslav Lorenc ve svém posudku postupovali ve prospěch stěžovatelky v tom směru, že přepokládají vznik invalidity půl roku před datem, kdy bylo poprvé

rozhodující zdravotní postižení výslovně konstatováno posudkem Tímto datem podle jejich shodných závěrů byl den 1. 7. 2005.

Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu platí právní názor, že při určování okamžiku vzniku nároku na důchod je znalecký posudek k určení počátku invalidity na místě, pokud by o správnosti či úplnosti posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky byly pochybnosti a pokud by současně znalecký posudek mohl tyto pochybnosti odstranit (viz k tomu ze dne 25. 6. 2003, č. j. 2 Ads 9/2003 - 50, dále také rozsudek ze dne 28. 8. 2003, čj. 5 Ads 22/2003-48, přístupné na www.nssoud.cz). V posuzované věci nejen že byl znalecký posudek nařízen, ale navíc v plném rozsahu potvrdil závěry posudkových orgánů ohledně počátku (data vzniku) invalidity stěžovatelky. Tím bylo ze strany krajského soudu doplněno původně chybějící přezkoumatelné odůvodnění data vzniku invalidity stěžovatelky. Nejvyšší správní soud tak k této námitce konstatuje, že krajský soud učinil vše, co bylo reálně možné k objektivnímu zjištění počátku plné invalidity stěžovatelky, a nedopustil se žádného procesního pochybení ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., a nepostupoval ani v rozporu s ustanovením § 110 odst. 4 s. ř. s. ukládajícím mu provést v dalším řízení závazný právní názor vyjádřený v prvotním zrušujícím rozsudku Nejvyššího správního soudu.

Pokud stěžovatelka namítala, že trpěla rozhodným zdravotním postižením (paranoia kverulans) již od roku 1995, nedal jí Nejvyšší správní soud rovněž za pravdu. Nejvyšší správní soud souhlasí v tomto ohledu s krajským soudem, že toto tvrzení se neopírá o žádné objektivní lékařské zprávy z této doby, vyjma posudků vyhotovených pro účely trestního řízení vedeného se stěžovatelkou pro obvinění ze spáchání trestného činu pomluvy (posudek MUDr. Pála, MUDr. Robeše a PhDr. Svobody ze dne 12. 5. 1995). K tomu je třeba podotknout, že tyto posudky nejsou bez dalšího srovnatelné z hlediska své důkazní hodnoty s posudky orgánů lékařské posudkové služby či znalce oboru posudkového lékařství, neboť se liší z hlediska účelu svého pořízení i otázek, které mají pro účely soudního rozhodnutí zodpovědět (viz k tomu obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2004, č. j. 3 Ads 3/2004 - 89, přístupný na www.nssoud.cz). Takové posudky představují z hlediska posouzení invalidity pouze indicii k tomu, že stěžovatelka trpěla zdravotními obtížemi, které později zřejmě zapříčinily její plnou invaliditu. Pokud ovšem takovou indicii k rozhodnému časovému období nepotvrzují další lékařské zprávy a posudky lékařské posudkové služby, pak není pro úsudek o dřívějším vzniku plné invalidity dostatečná důkazní opora. Jak vyplývá ze znaleckého posudku MUDr. Vítězslava Lorence, stěžovatelka si nepamätuje, kde byla v období 1995-2005 léčena, takže nebylo možné případné lékařské nálezy nijak dohledat. V tomto ohledu se stěžovatelka nemůže účinně dovolávat ani toho, že neabsolvovala ochranné léčení, ačkoliv jí bylo soudem uloženo, když ze spisu vyplývá, že od ochranného léčení bylo na základě rozhodnutí Okresního soudu ve Vyškově ze dne 22. 6. 1999, č. j. Nt 363/96 - 38, upuštěno, neboť s jeho výkonem nebylo ani započato, přičemž v této době se jmenovaná zřejmě nikde neléčila.

Ve svých doplňujících podáních ke kasační stížnosti stěžovatelka požadovala nařízení „revizního“ znaleckého posudku na „zkorumpované“ posudky znalce PhDr. Mojžíra Svobody ze dne 12. 5. 1995 a zpochybňovala také znalecký posudek MUDr. Vítězslava Lorence. Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že smyslem řízení o kasační

pokračování

stížnosti není primárně provádět nové a další důkazy, nýbrž přezkoumat zjištění skutkového stavu tak, jak ho zjistil krajský soud v řízení o žalobě. I z toho důvodu se v řízení o kasační stížnosti rozhoduje zpravidla bez jednání (§ 109 odst. 2 s. ř. s.), byť ve výjimečných případech je možné další dokazování při nařízeném jednání provádět. V posuzované věci však není k provádění dalšího dokazování žádný důvod, neboť krajský soud zjistil skutkový stav věci přezkoumatelně a úplně, přičemž jeho rozhodnutí je založeno na dostatečných odborných podkladech představovaných jak posudky orgánů lékařské posudkové služby MPSV, tak i znaleckého posudku MUDr. Vítězslava Lorence. Stěžovatelka navíc svými námitkami napadá posudek PhDr. Mojmíra Svobody z oboru psychologie pořízený pro účely posouzení otázky její nepřičetnosti pro účely trestního řízení, jehož důkazní hodnota pro posouzení otázky invalidity již byla vysvětlena výše.

Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost stěžovatelky jako nedůvodnou a ve smyslu § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1, 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, které jí vznikly. Žalované není možno náhradu nákladů řízení s ohledem na § 60 odst. 2 s. ř. s. přiznat.

Odměna soudem ustanovené opatrovnice stěžovatelky JUDr. Pavly Plašilové, advokátky, byla stanovena za dva úkony právní služby ze dne 12. 12. 2012 (doplnění kasační stížnosti) a ze dne 9. 4. 2013 (sdělení soudu týkající se věci samé). Soud již ustanovené opatrovnici v předchozím řízení před zrušením svého prvotního usnesení o odmítnutí kasační stížnosti přiznal částku odměny za samotnou kasační stížnost, která jí byla i vyplacena, a proto za tento úkon právní služby již odměna nenáleží. Za první úkon náleží ustanovené opatrovnici částka odměny ve výši 300 Kč podle § 9 odst. 5 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů [písemné podání soudu týkající se věci samé podle § 11 odst. 1 písm. d) této vyhlášky] a náhrada hotových výdajů podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky ve výši 300 Kč, celkem tedy 600 Kč. Za druhý úkon náleží opatrovnici podle novelizovaného ustanovení § 9 odst. 5 advokátního tarifu ve znění s účinností od 1. 1. 2013 částka 500 Kč, k níž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč, tedy celkem 800 Kč. Celkem tedy odměna ustanovené opatrovnice za právní služby poskytnuté stěžovatelce v řízení o kasační stížnosti činí 1.400 Kč. Opatrovnice stěžovatelky doložila, že je plátcem daně z přidané hodnoty, a proto je součástí odměny za zastupování částka odpovídající této dani, která činí 21 % z částky 1.400 Kč, tj. 294 Kč. Opatrovnici stěžovatelky bude vyplacena částka ve výši 1.694 Kč, a to z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. října 2013

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu